

egy és ugyanazon mértékre kicsinyített fényképet egymás mellé soroznánk és ezáltal egy fototérképet nyernénk, mely különösen aviatikusok számára lenne igen nagy fontosságú. Hogy pedig mily nagy megtakarítást jelent a Scheimpflug-féle felvételi mód, azt Betget A. a Sorbonne tanára is konstataulta, midőn kiszámította, hogy Afrika térképezésére a régi módszer szerint két évszázad és több mint egy és fél milliárd korona szükséges, míg a Scheimpflug-féle módszer segítségével csak husz évi munkába és vagy 30 millió koronába kerül.

A Scheimpflug-féle módszernek legnagyobb jövője különben a még pontosan nem térképezett területeken van. Mily ideális lenne az, ha a jövő geografusa már ily géppel menne ki expedíciójára és mindjárt minden tekintetben kifogástalan részletes térképeket hozhatna haza kevés költséggel és fáradsággal.

Az európai fontosabb topografiai térképek.

Összeállította: Kogutowicz Károly dr.

Bármennyire gazdag is a kartografia irodalma, még a külföldi bibliografikus és összefoglaló munkákban is nehéz megtalálni a nagyobb államok hivatalos térképkiadványainak összefoglaló jegyzékét. Magyar nyelven pedig épenséggel nem rendelkezünk semmi útmutatással sem, pedig úgy gondolom, elég gyakori lehet az az eset, amikor valamely terület speciális térképére szükségünk volna, de fogalmunk sincs, van-e annak az államnak hivatalos térképkiadványa s célunknak megfelelő méretű-e. Az összehasonlító kimutatás azonban már magában véve is érdekes.¹⁾

Baden.

Topographische Karte des Grossherzogtums Baden 1:25.000 színes, 10 m.-es szintörbékkel.

Bajorország.

Topographische Karte von Bayern. 1:25.000. 981 lap; színes, 10 m.-es szintörbékkel.

Höhen-schichtenkarte von Bayern 1:250.000. 16 lap hipszometrikus színezéssel.

¹⁾ A legfontosabb ilyenmű katalogusok: Die militärisch wichtigsten Kartenwerke der europäischen Staaten von V. Haardt. Wien, Mil. geogr. Institut 1908.; Dr. H. Wagner: Geographisches Jahrbuch, 1888 és 1891. valamint ugyanezen évkönyv újabb kötetének indextérképei az újabb topografiai térképművekről (legutóbb 1906 és 1909-ben); végül a Petermanns Mitteilungen havi jelentései.

Belgium.

Carte topographique de la Belgique 1:20.000. 427 lap, színes; nyugaton 1, keleten 5 m-es szintgörbékkel.

Carte topographique da la Belgique 1:40.000. 72 lap, fekete és színes kiadás; 5 m-es szintgörbékkel.

Carte militaire de la Belgique 1:160.000. 6 lap, színes; 20 m-es szintgörbék és árnyékolt hegyrajz.

Bulgária.

Reambulált orosz térképek bolgár kiadásai 1:126.000.

Dánia.

Maalebords Bladene 1:20.000. 1103 lap, fekete; 1:57 m-es szintgörbékkel.

Kaart over Jydland 1:40 000. 133 lap, fekete és színes kiadás; 3:14 m-es szintgörbékkel.

Generalstabens Kaart over Danmark 1:100.000. 68 lap, színes.

Franciaország.

Carte de France 1:50.000. (Új kiadás) 864 lap, megjelenése folyamatban. Színes kiadás 10 m-es szintgörbékkel.

Carte de France 1:80.000. 273 lap, fekete és színes kiadás. Sraffos hegyrajz.

Carte de France 1:200.000. 82 lap, színes. 20 ill. 40 m-es szintgörbék és árnyékolás.

Görögország.

Görögország részletes térképe 1:75 000. 120 lapra tervezik a megindult kataszteri munkálatok alapján. Megjelent néhány lap.

Magyarország és Ausztria.

Felvételi lapok 1:25.000. Feketenyomatok, 20 m-es szintgörbék, sraffos hegyrajz.

Részletes térkép 1:75.000. 832 lap, fekete. 100 m-es szintgörbék, sraffos hegyrajz.

Átnézeti térkép 1:200.000. 282 lap, színes; barna sraffos hegyrajz.

Montenegro.

A magyar-osztrák katonai térképek.

Nagybritannia.

New one-inch Ordnance Survey. 1:63.360. 696 lap, fekete, hegyrajzos és hegyrajz nélküli kiadás. Szintgörbékkel 50 és 100 lábankint, sraffos hegyrajz.

Map of England. 1:126.720. 103 lap, színes; hegyrajz árnyékolt és szintgörbékkel 100 lábankint.

Map of England and Scotia. 1:253.440. 40 lap, színes, hegyrajz árnyékolt.

Németalföld.

Topographische Kaart van Nederland. 1:25.000. 776 lap; színes, hegyrajz sraffos.

Topograph. en militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden. 1:50.000. 62 lap; színes, sraffos hegyrajz.

Topographische Atlas van het Koninkrijk der Nederlanden. 1:200.000. 19 lap; színes, sraffos hegyrajz.

Németország.

Karte des Deutschen Reiches 1:100.000. 675 lap; fekete rézmetszet, színes és közönséges feketenyomat; sraffos hegyrajz, 100 m.-es szintgörbék.

Topographische Übersichtskarte des Deutschen Reiches. 1:200.000. 196 lap; színes, hegyrajz 20 m.-es szintgörbékkel.

Norvégia.

Topografisk Kart over Kongeriget Norge 1:100.000. 340 lap; színes, hegyrajz 30 m.-es szintgörbékkel.

Olaszország.

Carta topografica del Regno d'Italia 1:100.000. 277 lap; fekete, hegyrajzi sraffos, szintvonalas hegyrajz; színes, árnyékolt hegyrajzzal.

Carta corografica d'Italia 1:200.000. 91 lap; színes, 100 m.-es szintgörbékkel.

Oroszország.

Az európai Oroszország katonai topografiai térképe 1:126.000. Eddig megjelent 600 lap; fekete, sraffos hegyrajz, a legújabbak 4·26 m.-es szintgörbékkel.

Poroszország.

Messtischblätter vom Preussischen Staate 1:25.000. 3699 lap; fekete, 5 m.-es szintgörbékkel.

Portugália.

Carta chorographica de Portugal 1:100.000. 37 lap; fekete, részben sraffos, részben szintvonalas hegyrajzzal.

Románia.

Harta specială a României 1:50.000. 415 lap; színes, 10 m.-es szintgörbékkel.

Harta generală a României 1:200.000. 33 lap, színes, hegyrajz sraffos.

Spanyolország.

Mapa topografico de España 1:50.000. 1080 lap; színes, hegyrajz 20 m.-es szintgörbékkel; megjelenése folyamatban.

Atlas de España y sus Posiciones 1:200.000. 64 lap; színes, hegyrajz részben szintvonalas, részben sraffos.

Svájc.

Topographischer Atlas („Siegfried Atlas“) 1:25.000 és 1:50.000. 591 lap; színes, hegyrajz 10 ill. 30 m.-es szintvonalakkal.

Topographische Karte der Schweiz („Dufour-térkép“) 1:100.000. 25 lap; fekete, hegyrajz oldalt világított.

Generalkarte der Schweiz 1:250.000. 4 lap; fekete, a Dufour térk. kibővítése.

Svédország.

Generalstaben Karta öfver Sverige 1:100.000. 234 lap; fekete, hegyrajz sraffos.

Karta öfver Norra Sverige 1:200.000. 84 lap; fekete, hegyrajz sraffos.

Szászország.

Topographische Karte des Königreichs Sachsen 1:25.000. 156 lap; fekete, hegyrajz 10 m.-es szintgörbékkel.

Szerbia.

Szerbia topografiai térképe (cirill írás) 1:75.000. 97 lap; színes, hegyrajz 50 m.-es szintgörbékkel.

A magyar-osztrák 1:75.000. 62 lap; színes, 100 m.-es szintgörbék, árnyékolt hegyrajz.

Szerbia átnézeti térképe (cirill írás) 1:200.000. 9 lap; fekete hegyrajz árnyékolt.

Törökország.

Az európai Törökország térképe 1:210.000. 64 lap; színes.

A magyar-osztrák katonai térkép 1:200.000. 34 lap; színes.

Württemberg.

Neue Topographische Karte des Königreichs Württemberg 1:25.000 184 lap; színes, 10 m.-es szintgörbékkel.

Irodalom.

Dr. Lakos Béla: *Algeria és Tunis.* Budapest, 1912. 178 l. ára 3 kor. Szerző bejárta e két legétékesebb francia gyarmatot, alaposan áttanulmányozta a gazdag külföldi irodalom idevágó műveit. Odaadó munkájának eredménye egy sikerült földrajzi tanulmány. Az ilyen művek nagy hiányát érezzük mindnyájan, de leginkább földrajz oktatásunk sínyli meg. Ha magyar nyelven a különböző államokról, azok gyarmatairól ilyen tanulmányok jelennének meg, a földrajz tanítása színesebb, érdekeinknek megfelelőbb, hazafiasabb lenne.

Bevezetésében szerző azon tételből indul ki, hogy az európai népek alkotó erejét, kulturális képességeit leginkább gyarmataikban ismerhetjük meg. Ily szempontból vizsgálja Algeria és Tunis történeti fejlődését, néprajzi, gazdasági, társadalmi és szellemi életét.

Földrajzi áttekintésében főleg azon tényezőket emeli ki, melyek az agrikulturát befolyásolják és azon vidékeket írja le, melyek a gyarmatosításra alkalmasok. Kitűnően ismeri a két gyarmat felszínét, vízrajzát, klímáját, csak az a kár, hogy művéhez nem csatolt térképet és így a felsorolt helynevek jó részét kézi atlaszban az olvasó nem igen találhatja meg.

A történeti áttekintésben a letűnt társadalmak rajzát adja. A kizsákmányoló Karthago helyébe jön Róma, mely már részben romanizálja az őslakó berbert. Gyarmatpolitikájukat követik a franciák is. A középkorban arab tartomány lett, előbb vallásilag egyesült a berberség az arabbal, újabban nyelvileg is. Ez arab-berber vegyülékbe hozta a francia gyarmatosítás az európai kulturát és emelte azt 80 év alatt gazdasági és szociális tekintetben magas fokra.